

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่องพิจารณาที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๕๕

ประเด็นวินิจฉัย

สมาชิกภาพของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

ความเห็น

ข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติว่า ได้มีพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป ในวันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายจตุพร พรหมพันธุ์ ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อพรรคเพื่อไทย ได้ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลอาญาหมายชั่งคดีหมายเลขดำ ที่ อ.๒๕๔๒/๒๕๕๓ ตั้งแต่วันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔ ได้รับการปล่อยตัวในวันที่ ๒ สิงหาคม ๒๕๕๔ ดังนั้น ในวันเลือกตั้ง คือ วันอาทิตย์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายจตุพร พรหมพันธุ์ จึงยังถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

การพิจารณาว่านายจตุพร พรหมพันธุ์ จะสิ้นสุดจากความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่จะส่งผลให้นายจตุพร พรหมพันธุ์ เป็นบุคคลผู้ขาดคุณสมบัติเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ ต้องดูจากวันที่ก่อตั้งสิทธิคือวันเลือกตั้ง ว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง ... (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย” หรือไม่ ดังนั้น เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่านายจตุพร พรหมพันธุ์ ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันมีลักษณะต้องห้ามดังกล่าว ตามข้อบังคับพรรคเพื่อไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๑๓ ที่กำหนดว่า

“สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๓) ขาดคุณสมบัติตามข้อ ๙ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๐” ประกอบ ข้อ ๑๐ ที่กำหนดว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องห้ามมิให้สมัครเข้าเป็นสมาชิก ... (๔) อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง หรือต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ” ซึ่งสอดคล้องกับการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสิ้นสุดลงเมื่อ ... (๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๙” ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นบุคคลธรรมดาผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง โดยยื่นใบสมัครด้วยตนเองพร้อมเอกสารประกอบตามที่นายทะเบียนกำหนด ต่อพรรคการเมืองที่ผู้นั้นประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิก และให้คำรับรองว่าตนมิได้เป็นสมาชิก ของพรรคการเมืองอื่นอยู่ในขณะเดียวกัน ตามสถานที่ที่พรรคการเมืองกำหนดและให้พรรคการเมือง ส่งสำเนาใบสมัครและเอกสารประกอบดังกล่าวให้นายทะเบียน” และมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดหรือผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติซึ่งได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปอาจรวมกันดำเนินการจัดตั้งพรรคการเมืองได้” และเป็นการอนุวัติการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ ใช้สิทธิเลือกตั้ง ... (๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย”

เมื่อนายจตุพร พรหมพันธุ์ ขาดจากความเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง จึงเป็นบุคคล ผู้ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ... (๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียว เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง ...”

ที่นายจตุพร พรหมพันธุ์ อ้างว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๒ (๓) ไม่ได้บัญญัติข้อห้าม บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) ในการใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นั้น เห็นว่า บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล หรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากถูกคุมขังอยู่จนถึงวันเลือกตั้ง ซึ่งเป็นวันที่บุคคลดังกล่าว นั้น จะก่อตั้งสิทธิในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ย่อมเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๑๐๐ (๓) และถือว่าเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง และมีผลทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองต้องสิ้นสุดลง ตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับเดียวกัน และเมื่อไม่มีสถานภาพความเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองนั้นย่อมไม่สามารถส่งบุคคลดังกล่าวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสังกัดพรรคการเมือง ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ต้องห้ามเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่รัฐธรรมนูญได้มีการบัญญัติไว้แล้วตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) มิได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติข้อห้ามสำหรับบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายไว้แต่อย่างใด

เมื่อนายจตุพร พรหมพันธุ์ ขาดคุณสมบัติการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) จึงเป็นเหตุให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓)

นายสุพจน์ ไข่มุกด์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ